

تأثیر امداد های غیبی در زندگی انسان از منظر روایات

سمانه امینی^۱

چکیده

امداد های غیبی خداوند، تأثیر شگرفی در زندگی انسان ها داشته است. در قرآن کریم و روایات معصومین (ع) این موضوع به تأکید مطرح شده است، به گونه ای که دیگر نمی توان گفت امداد های غیبی در زندگی انسان ها یک استثنا است و تنها در موارد نادری نمایان شده است، بلکه یکی از سنت های الهی است که مومن می تواند در سختی های زندگی به آن دل ببندد و امید نجات داشته است. شیوه های امداد رسانی غیبی عبارت است از: لشکر غیبی، انجام امور غیر ممکن، حفظ و صیانت در برابر دشمنان و حوادث ناگوار، افزایش نعمت های دنیوی، حکومت دادن به صالحان، نصرت الهی، فرشتگان مقرب. و درباره ی تأثیر امداد های غیبی در زندگی انسان ها به آرامش، ازدیاد ایمان، پیروزی، شکست کافران، در برابر هیچ عظمتی خود باخته نشدن، نا امیدی ممنوع اشاره شده است. هدف از انجام این تحقیق بررسی تأثیر امداد های غیبی در زندگی انسان از منظر روایات است و روش جمع آوری داده ها به صورت اسنادی-کتابخانه ای است.

کلید واژه: انسان، امداد، تأثیر، زندگی

^۱ طلبه سطح ۲ حوزه علمیه زینبیه آبیک

مقدمه

امداد های غیبی خداوند تاثیری شگرف در زندگی انسان ها دارد. آنگاه که طوفان های حوادث ناگوار و مشکلات پی در پی به انسان هجوم می آورد و وی از همه جا نا امید می گردد، به مقتضای فطرت توحیدی خویش، روی دل به سوی خدا می کند. اینجاست که امدادی غیبی از او دستگیری کرده، وی را از ورطه هلاکت می رهاند. مدد های الهی جایگاه روشن و غیرقابل انکار دارد و از سنت های قطعی و مسلم خداوند متعال نسبت به مومنان است. صالح و مومن بودن و در مسیر حق سپری کردن بهره بردن از این سنت الهی را در پی دارد.

انسان موجودی ضعیف و نیازمند و محتاج است، از سوی انواع و اقسام خطرات و دشمنان داخلی و خارجی از قبیل امراض جسمی، روحی، مشکلات، حوادث، فقر، ناامنی و عوامل دیگر که هر کدام به تنهایی برای نا امن کردن و یا نابودی او کافی است، تهدید می شود. با توجه به فقر و مشکلاتی که انسان دارد، همیشه و در همه حالات احتیاج به حامی و امداد دارد. و خداوند با رساندن امداد های غیبی به کمک و یاری انسان می آید.

تا به حال تحقیقاتی در این موضوع صورت گرفته از جمله: بررسی امداد غیبی در زندگی بشر از دیدگاه عالمه طباطبایی نوشته حبیب الله مولایی نژاد و سیما سعیدی پور. در این مقاله ضرورت امداد غیبی و شیوه های بهره مندی از آن را بیان کرده است ولی اشاره ای به تاثیرات آن در زندگی انسان نشده است.

از آنجا که امداد های غیبی انسان ها در تمامی مراحل زندگی انسان اتفاق می افتد، که همه از ایمان انسان به خداوند و محبت خداوند نسبت به انسان سرچشمه می گیرند و لازم است تاثیرات آن هم در نظر گرفته شود و از این رو در این تحقیق که به شیوه توصیفی و به متد کتابخانه ای نگاشته شده در پی پاسخ دادن به این پرسش است که امداد های غیبی چیست؟ و اهداف این پژوهش شناخت تاثیرات امداد های غیبی بر زندگی انسان می باشد.

۱_ مفهوم شناسی

اینک پیش از پرداختن به موضوع، به بیان مفهوم کلمات کلیدی که عبارتند از انسان، امداد، تاثیر، زندگی پرداخته و سپس به اصل مطلب رسیدگی می شود.

۱_۱. انسان؛ آدمی، مردم، بشر، اناسی و آناس جمع. (اسم) جانوری از تیر. نخستینیان از شاخ. پستانداران از گون. آدم ها که به سبب رشد کامل مغز از دیگر جانوران ممتاز است و قدرت بیان افکار به وسیله تکلم و خط دارد و تنها جانوری است که همیشه ایستاده راه می رود. جمع : انسان ها انسانات یا انسان برفی. مردمک دیده سیاه. چشم. نام سوره هفتاد و ششم از قرآن مجید. مکی. دارای ۳۱ آیه آن را سوره دهر نیز نامند.^۱

۱_۲. امداد؛ [ا] (ع مص، ا مص) مهلت خواستن. مهلت و زمان دادن و درنگ کردن از اجل معین. یاری دادن لشکر را از غیر خود. (منتهی الارب) مال بخشیدن به کسی و یاری دادن و به فریاد وی رسیدن. (از اقرب الموارد). یاری دادن و به فریاد رسیدن کسی را در نیکی باشد یا در بدی. و گویند: امددته در خیر و مددته در شر استعمال می شود. مدد کردن. یاری کردن. یاری دادن. یاری. کمک. اعانت. نصرت. (ناظم الاطباء). امداد کردن؛ یاری دادن.

پست امدادی؛ پاسگاهی که برای کمک در مواقع ضروری ساخته شود مانند پست امدادی شیر و خورشید. (معین، فرهنگ فارسی، ذیل واژه امداد). - پست امدادی آموزشگاه ها؛ شفا خانه. بخشیدن. مثمر شدن. (آندراج). سیاهی دردوات کردن و به قلم سیاهی دادن کاتب را. مداد دادن قلم را. (آندراج). بسیار کردن آب و سیاهی دوات. مداد در دوات کردن. آب دادن چیزی را. ریم و زرد آب گرد آمدن در زخم. برآمدن ریم از جراحت. هودر شدن. آب و تری روان شدن در چوب عرفج. مدید خوراندن شتر را. مدید (آب و آرد یا آرد نرم) نوشانیدن بیشتر. گسترده شدن روشنایی روز.^۲

^۱ معین، فرهنگ فارسی، ذیل واژه انسان

^۲ دهخدا، لغتنامه دهخدا، ذیل واژه امداد

۳_۱. تاثیر؛ اثر کردن، اثر گذاشتن در چیزی، نفوذ کردن. (مصدر) کارگر شدن کارگر افتادن کاری شدن. نشان گذاشتن اثر کردن. (اسم) نفوذ کارگری. جمع: تاثیرات.^۱

۴_۱. زندگی؛ (~) [په .] (حامص .) زنده بودن، زیست، حیات. مدت عمر. وضع مالی. مال و منال.^۲

۲_ تعریف امداد های غیبی

امداد غیبی از دو واژه امداد به معنای یاری رسانی و غیب به معنای پنهانی تشکیل یافته است. امداد غیبی به یاری از سوی خدا و از ناحیه غیب گفته می شود که معمولاً از راه های نامتعارف و غیر عادی و ناپیدا است. امداد غیبی سنتی الهی است که در موقعیت های خاص و با شرایط ویژه، پدیدار می شود و محدودیت زمانی و مکانی ندارد و روش های آن، بسته به زمان، مکان و موقعیت حوادث، متفاوت و متنوع گزارش شده است. مهم ترین سند اعتبار وجود امداد غیبی، آیات و روایات است که به روشنی از این پدیده یاد کرده اند. امداد غیبی را می توان با شهود و ادراک شخصی، گزارش معصومان و اولیای الهی و عقل دریافت و اثبات کرد.^۳

امداد غیبی را کمک هایی دانسته اند که از عوامل غیبی ناشی می شوند.^۴ و دربردارنده تمامی نعمت های آشکار و پنهانی است که خداوند بر ما ارزانی داشته است. برخی امداد غیبی را فقط شامل کمک های ویژه خدا برای مومنان در شرایط خاص می دانند که به شکل غیرعادی پدید می آید.^۵ امداد های غیبی در روایات به معنای مدد هایی است که از غیب سرچشمه می گیرد، هر چند با توجه به معنای لغوی این واژه می توان جهان و نظم، حیات و نشاط و همه نعمت های موجود در آن را مدد گرفته از عالم غیب و از مصادیق امداد های غیبی دانست.^۶

چنان که قرآن، اموال و فرزندان را از امداد های الهی یا همان مدد های غیبی ویژه در زندگی بشر دانسته است در قرآن آمده است: «بار دیگر شما را بر آن ها غلبه دادیم و به مال و فرزند مدد

^۱ معین، فرهنگ فارسی، ذیل واژه تاثیر

^۲ معین، فرهنگ معین، ذیل واژه زندگی

^۳ <https://fa.imamatpedia.com>

^۴ ناصحی، امداد های غیبی از نگاه قرآن، ص ۱۷

^۵ همان

^۶ مطهری، مجموعه آثار، ج ۳، ص ۳۴۴

کردیم و بر شمار تان افزودیم.»^۱ شهید مطهری امداد های غیبی را همچون رحمت خدا، به دو معنای عام و خاص تقسیم می کند: امداد عام شامل تمامی نعمت هایی است که خداوند به همه مخلوقاتش اعطا کرده و امداد خاص فقط دربردارنده کمک ها و نعمت هایی است که خداوند به مومنان در شرایط خاص ارزانی می دارد.^۲

امداد غیبی کمک های ویژه خداوند به مؤمنان در شرایط خاص و به شکل غیرعادی است. امداد از سنت های الهی مطرح در قرآن کریم است. کمک خداوند به پیامبر اسلام و مسلمانان در جنگ هایی همچون بدر، احد و احزاب، رهایی یوسف (ع) از کام خواهی زلیخا، نجات موسی (ع) از نیروهای فرعون و ... از مصادیقی است که برای امداد غیبی ذکر شده است.^۳

از مهم ترین مصداقهای امداد غیبی کمکهای ویژه پنهانی است که از طرف خدا در جنگهای صدر اسلام به پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) و مؤمنان رسیده است، به طوری که ۴۰ آیه بدان اختصاص یافته است.^۴ آیات دیگری نیز این کمکها را در قالب «هدایت بخشی»، «حکمت افکنی»، «توفیق یابی»، «حفظ و نگهداری از گناه» و غیر آنها مطرح کرده است.

۳_ حدود امداد غیبی

امام علی (ع): (امداد غیبی به اندازه نیاز توسست). امام در این گفتار حکیمانه خود اشاره ای به رابطه مواهب الهی با نیازها و مصرف ها کرده می فرماید کمک (غیبی) به اندازه حاجت و نیاز نازل می شود. این سخن در واقع دو پیام دارد پیام نخست این است که هر چه هزینه انسان بیشتر شود به طور طبیعی تلاش و کوشش وی بیشتر می گردد و مواهب فزون تری نصیبش می شود و اینکه در احادیث آمده است: (روزی همراه همسران به خانه شوهران می آید).^۵ نیز ممکن است اشاره به همین معنا باشد که انسان مجرد تلاش زیادی برای زندگی نمی کند؛ اما هنگامی که احساس کرد بار مسئولیت نفقه همسر بر عهده اوست و آبرویش در خطر است بر تلاش و

^۱ اسرا/۶

^۲ مطهری، مجموعه آثار، ج ۳، ص ۳۴۴-۳۴۵

^۳ <https://fa.wikishia.net>

^۴ وقاری و همکار، جهاد در قرآن، ص ۱۲۹

^۵ کلینی، کافی، ج ۵، ص ۳۳۰

انسان زمینه انتخاب فراهم شود؟ اگر خداوند هر کاری را با معجزه ای برای انسان فراهم کند، دیگر زمینه انتخاب به وجود نمی آید. اگر بنا بود همه چیز با معجزه فراهم شود دیگر لازم نبود که انسان حلال و حرام را تشخیص دهد، به دنبال رزق حلال برود، با دشمن مجاهده کند، تکلیف جهادش را عمل کند، و امر به معروف و نهی از منکر کند. این نقض غرض خلقت انسان می شد.

اما وقتی این هدف تأمین شد و انسان در مسیر تکامل بر سر دو راهی ها و چند راهی ها قرار گرفت، خداوند به آن کسانی که راه صحیح را انتخاب کرده اند، کمک می کند. کمک های غیبی یکی از این کمک ها است. آن جایی که دست انسان از همه اسباب ظاهری کوتاه می شود، باز هم خدا او را رها نمی کند؛ (حتی اگر هیچ انسانی به شما کمک نکند، خداوند فرشته می فرستد).^{۱ ۲}

زندگی انسان اگر مقرون به حق و حقیقت خواهی و اخلاص عمل و کوشش باشد مورد حمایت خدا قرار می گیرد و از راه هایی که بر ما مجهول است دست غیبی ما را تحت حمایت و عنایت خود قرار می دهد. هر کس لازم است در عمر خویش چنین تجربه شخصی را انجام دهد تا اثر لطف و عنایت پروردگار را در زندگی خود ببیند و چقدر لذت بخش است معامله با خدا و مشاهده آثار لطف او. کار خیلی سختی نیست. انسان می تواند با پیمودن راه خدمت به خلق، کمک به ضعیفان، مخصوصاً احسان به والدین، به شرط اخلاص و حسن نیت آثار امداد های غیبی را همراه خود ببیند.

^۱ انفال / ۹

^۲ <https://hawzah.net>

نتیجه گیری

این تحقیق با عنوان تاثیر امداد های غیبی در زندگی انسان از منظر روایات است. از نظر متون اسلامی امداد غیبی را کمک هایی دانسته اند که از عوامل غیبی ناشی می شوند و دربردارنده تمامی نعمت های آشکار و پنهانی است که خداوند بر ما ارزانی داشته است. برخی امداد غیبی را فقط شامل کمک های ویژه خدا برای مومنان در شرایط خاص می دانند که به شکل غیرعادی پدید می آید. امداد های غیبی در روایات به معنای مدد هایی است که از غیب سرچشمه می گیرد، هر چند با توجه به معنای لغوی این واژه می توان جهان و نظم، حیات و نشاط و همه نعمت های موجود در آن را مدد گرفته از عالم غیب و از مصادیق امداد های غیبی دانست.

امداد غیبی کمک های ویژه خداوند به مؤمنان در شرایط خاص و به شکل غیرعادی است. امداد از سنت های الهی مطرح در قرآن کریم است. اما تمامی امداد هایی که از سوی خداوند به انسان داده می شود همگی به اندازه ای است که وی احتیاج به کمک دارد. هیچگاه خداوند امداد بیش از نیاز شخص را به وی عطا نمی کند، فقط به اندازه ای که مشکل وی حل شود و از بین برود و دیگر آن مشکل در زندگی شخص وجود نداشته باشد. خداوند در همه حال حواسش به بندگانش است.

روش های امداد غیبی رساندن خداوند به انسان عبارت است از: لشکر غیبی، انجام امور غیر ممکن، حفظ و صیانت در برابر دشمنان و حوادث ناگوار، افزایش نعمت های دنیوی، حکومت دادن به صالحان، نصرت الهی، فرشتگان مقرب، که خداوند با استفاده از این عوامل به کمک و یاری انسان می پردازد.

از تاثیرات امداد رسانی غیبی در زندگی انسان می توان به آرامش، ازدیاد ایمان، پیروزی، شکست کافران، در برابر هیچ عظمتی خود باخته نشدن، ناامیدی ممنوع اشاره کرد. البته علاوه بر موارد ذکر شده آثار بسیار دیگری هم وجود دارد.

پیشنهادهای تحقیق شامل پیشنهادات پژوهشی و کاربردی است:

پیشنهادهات کاربردی: ۱_ طراحی های هنری با مضمون امدادرسانی غیبی خداوند ۲_
برگزاری جلسات با مضمون امداد غیبی و تاثیرات آن بر زندگی انسان

پیشنهادهات پژوهشی: ۱_ نوشتن داستان هایی از بزرگان دینی با مضمون امدادرسانی غیبی
خداوند به آنان ۲_ بررسی تاثیرات امداد غیبی بر زندگی انسان به صورت تفصیلی

فهرست منابع

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

کتاب فارسی

- ۱_ بحرانی، سید هاشم، البرهان فی التفسیر القرآن، بی جا: بنیاد بعثت، چاپ اول، ۱۳۷۵.ش
- ۲_ دهخدا، علی اکبر، لغتنامه دهخدا، تهران: روزنه، چاپ دوم، ۱۳۷۳.ش
- ۳_ رازی، جمال الدین ابوالفتح، روض الجنان و روح الجنان، مشهد: آستان قدس رضوی، چاپ اول، ۱۳۶۶.ش
- ۴_ فخر رازی، محمد بن عمر، تفسیر کبیر، بی جا: اساطیر، چاپ پنجم، ۱۳۷۹.ش
- ۵_ معین، محمد، فرهنگ معین، قم: زرین، چاپ سوم، ۱۳۸۶.ش
- ۶_ _____، فرهنگ فارسی، تهران: امیرکبیر، چاپ بیست و هفتم، ۱۳۹۱.ش
- ۷_ مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، تهران: صدرا، چاپ بیستم، ۱۳۹۵.ش
- ۸_ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ۱۳۷۴.ش
- ۹_ مفید، محمد بن محمد، امالی، بی جا: آدینه سبز، چاپ دوم، ۱۳۹۴.ش
- ۱۰_ ناصحی، محمد حسن، امداد های غیبی از منظر قرآن، بی جا: موسسه بوستان کتاب، چاپ اول، ۱۳۸۷.ش
- ۱۱_ وقاری، حسن، ضابط، حمید، جهاد در قرآن، بی جا: فراست، چاپ اول، ۱۳۹۵.ش

کتاب عربی

- ۱۲_ ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبه الله، شرح نهج البلاغه، قم: المکتبه آیه الله العظمی المرعشی النجفی (ره)، چاپ دوم، ۱۳۶۳.ش

۱۳_ ابن كثير، اسماعيل، **السيرة النبويه**، بيروت: دارالمعرفه للطباعة والنشر والتوزيع، چاپ اول، ۱۹۷۱م

۱۴_ ابن بابويه، محمد بن علي، **كمال الدين و تمامه النعمه**، تهران: دارالكتب الاسلاميه، چاپ دوم، ۱۳۹۵ه.ق

۱۵_ طوسي، محمد بن حسن، **التبيان في التفسير القرآن**، بی جا: آل البيت، چاپ اول، ۱۳۸۹ه.ش

۱۶_ _____، **الغيبه**، قم: موسسه المعارف الاسلاميه، چاپ اول، ۱۴۲۵ه.ص

۱۷_ طبرسی، فضل بن حسن، **مجمع البيان**، تهران: ناصر خسرو، چاپ هشتم، ۱۳۸۴ه.ش

۱۸_ فيض کاشانی. محمد بن شاه مرتضی، **تفسير الصافي**، تهران: مكتبه الصدر، چاپ اول، ۱۴۱۵ه.ق

۱۹_ کلینی، محمد بن یعقوب، **کافی**، قم: حوزه علمیه اسلامی، چاپ اول، ۱۳۶۳ه.ش

۲۰_ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، **بحار الانوار**، بيروت: دار احیاء تراث العربی، چاپ اول، ۱۴۰۳ه.ق

سایت ها

<https://fa.imamatpedia.com>

<https://fa.wikishia.net>

<https://hawzah.net>

<https://mesbahyazdi.ir>